

Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch

Daniel DEFOE

prvý európsky románopisec

**bibliografický leták pri príležitosti 350. výročia
narodenia autora**

november 2011

V tomto roku si pripomíname 350. výročie narodenia významného anglického spisovateľa, básnika, politického pamfletistu, satira a žurnalistu **Daniela Defoa**, vlastným menom Daniela Foa, ktorý pochádzal z meštiackej rodiny v Londýne, kde sa narodil okolo roku 1661 (presný dátum jeho narodenia nie je známy). Vzdelanie získal na akadémii v Newington Greene. Chcel sa stať presbyteriánskym kňazom, ale v krátkom čase sa oženil s Mary Tufflerovou a duchovnej púte sa tým zriekol. Bol účastníkom Monmouthovho povstania v roku 1668 v Londýne. Ako obchodný cestujúci cestoval po Anglicku a Európe a niekoľkokrát skrachoval. Nakoľko stál na strane protestantských liberálov a spriatelil sa s R. Harleym, vysokým štátnym úradníkom, začal pracovať ako politický agent. V neskorších rokoch 1706-1707 pracoval ako tajný agent. Neskôr bol obžalovaný a väznený pre urážku lorda Anneslyho, ale na príhovor lorda Townshenda bol prepustený s podmienkou, že sa stane štátnym tajným agentom. Po dovŕšení štyridsiatich rokov začal mimoriadne aktívne literárne tvoriť desiatky pamfletov, románov, básní a didaktických próz. Šesťdesiate roky jeho života boli vyvrcholením jeho literárnych síl a 26.4.1731 zomrel náhle v Londýne ako najproduktívnejší literát 17. stor. a fakticky prvý románopisec v Európe.

Prvým pozoruhodným dielom vydaným v roku 1697 bola didaktická próza prorockého charakteru s názvom **Esej o projektoch**, v ktorej navrhoval rozličné reformy v kultúrno-spoločenskom a hospodárskom živote vtedajšej spoločnosti. Neskôr vydal pamflet **Najkratší spôsob ako naložiť s rozkolníkmi** z roku 1702, v ktorom ironicky poukazuje na náboženskú a spoločenskú neznášanlivosť. Defoe však nebol pochopený, preto bol odsúdený a tri dni pranierovaný. V rokoch 1701 -1703 napísal pamflet **Cistokrvný Angličan**, v ktorom vlastne dokázal, že taký vlastne neexistuje a je len zbožnou chymérou. V tejto dobe napísal aj **Hymnu na pranieri**, ktorá je vlastne kritickou ódou písanou vo väzení. Ako žurnalista začal v neskoršom čase vydávať svoj časopis **Review**. Didaktická próza pod názvom **Rodinný radca** vydaná v roku 1715 mala tiež pedagogicko – výchovný charakter so zameraním hlavne na anglickú mládež.

Svetoznámy sa však stal svojim prvým európskym románom vydaným v roku 1719 pod názvom **Námorník Robinson Crusoe z Yorku, jeho život a neobyčajné dobrodružstvá**. Tento román je založený na dobrodružstvách skutočného škótskeho námorníka Alexandra Selkirka, ktorého vyložili na päť rokov na ostrove Juan Fernandes a potom sa preňho vrátili. Daniel Defoe pri písaní svojho diela čerpal veľa z jeho skúseností a zážitkov. Úspech diela bol a je veľmi veľký vďaka príbehom a odvahe osamoteného človeka v boji so silami prírody. Dielo je napísané natoľko realisticky a obsahuje faktografický materiál až sa dlho považovalo za autentické a historicky podložené. Oslovilo najmä mladých ľudí nielen sedemnásteho, ale i neskorších storočí a vlastne je aktuálne a populárne až do súčasnosti.

V roku 1720 mu vyšiel román **Dobrodružstvá chýrneho kapitána Singletona**, ktorý pojednáva o dobrodružnom a pirátskom živote kapitána Singletona, ktorý sa po strastiplných peripetiách cez Madagaskar, strednú Afriku dostal až do Anglicka,

kde ako bohatý schudobnel.. Opäť sa vydal na more, stal sa pirátom a prekrížoval oceány a moria. Na sklonku života sa opäť ako bohatý oženil.

V krátkom období napísal román **Život a dobrodružstvá pána Duncana Campbela**, ktorý však na verejnosti príliš nezarezoval.

Rok 1722 bol pre Defoa mimoriadne produktívny, lebo stihol napísať niekoľko diel. Významným sa stal román **História a obdivuhodný život plukovníka Jacka**, ktorý je moralizátorsky ladeným obrazom vtedajšej spoločnosti.

Črty drsného realizmu mal ďalší známy román **Šťastné a nešťastné osudy Molly Flandersovej**, ktorý pojednáva o vreckárke s povest'ou prostitútky, ktorú deportovali do Virgínie, kde zdedila spolu s bývalým manželom plantáž a bohatí sa vrátili do Anglicka.

V tomto roku mu vyšlo pseudoautobiografické dielo **Denník morového roku** pojednávajúce o veľkej morovej epidémii v roku 1665, ktorá sa skončila až veľkým požiarom časti Londýna. Nakoľko čerpal z denníka ako primárneho zdroja prejavila sa tu autorova žurnalistická zručnosť.

V roku 1724 napísal prózu **Celým ostrovom Veľkej Británie**, kde opisuje krajinu a jej sociálno –ekonomickú situáciu. V tom istom roku napísal aj román **Roxana-šťastná kurtizána** praniejúci puritánsku morálku vtedajšieho Anglicka.

Daniel Defoe je autorom nedokončeného historického románu **Pamäti gavaliera**, ktorý bolo opäť moralizujúco –realistickým obrazom vtedajšej doby.

V ďalšom období po roku 1724 bol mimoriadne produktívny a napísal ešte tieto tituly napr.: **Nová cesta okolo sveta, Štyri cesty kapitána G. Roberta**a a pripisuje sa mu i cestopisný román **Pamäti kapitána Carletona**. I keď sa jedná o vcelku zaujímavé diela úspech **Robinsona Crusoa** už ani zďaleka nedosiahl.

Záverom v tvorbe Defoa je v rokoch 1725 až 1727 napísaná dvojdielna kniha didaktického charakteru pod názvom **Úplný anglický podnikateľ**. Komerčne a prakticky bola zameraná na obraz vtedajšieho a budúceho kapitalizmu. Tesne pred smrťou v roku 1729 vydal pamflet **Úplný anglický gentleman**, ktorý mal navádzať ľudí, aby poskytl deťom čo najlepšie vzdelanie.

Daniela Defoa možno považovať za prvého anglického, ale i európskeho románopisca i keď v jeho dobe bol pojem román ešte neznámy. V jeho dielach sa odrážajú názory anglickej buržoázie, hlása podnikavosť, usilovnosť, trpezlivosť a čestnosť v podnikaní. Vo svojich dielach sa zaoberal sociálnymi a spoločensko-kritickými problémami vtedajšej doby. Defoe mal inštinkt pre detail odpozorovaný zo skutočnosti a skvelý postreh pre charaktery a gestá. Vo svojich dielach vedel vytvoriť takú ilúziu skutočnosti akej je schopný len vynikajúci umelec a realista. Čitateľská verejnosť dlhodobo podliehala fiktívnej autentičnosti a historickému realizmu prevažnej časti jeho diel. Bol najproduktívnejším literátom svojej doby nielen v Anglicku, ale i v Európe.

Tento bibliografický leták vydáva Knihnica A.Bernoláka, v Nových Zámkoch pri príležitosti 350. výročia narodenia autora. Obsahuje abecedne radené, neanotované záznamy o knihách D. Defoa, ktoré sa nachádzajú vo fondoch KAB, knihách o ňom a použitú literatúru.

Záznamová časť:

Knihy D. Defoa

Námorník Robinson Crusoe z Yorku jeho život a neobyčajné dobrodružstvá / Daniel Defoe ; [z anglického originálu prel. Alfonz Bednár]. - 2. vyd. - Bratislava : Mladé letá, 1964. - 323 s. viaz.

Robinson Crusoe / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Alfonz Bednár, ilustroval Vincent Hložník. - 5. vyd. - Bratislava : Mladé letá, 1977. - 311 s. ; 25 cm.

Robinson Crusoe : zbrané dielo D. Defoea I. / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Juraj Vojtek, ilustroval Vincent Hložník. - 1. vyd. - Bratislava : Tatran, 1978. - 259 s. ; 21 cm. - (Zlatý fond svetovej literatúry).

Robinson Crusoe / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložila Silvia Kotuličová ilustroval Julek Heller. - 1. vyd. - Bratislava : PERFECT, 2003. - 64 s. ; 26 cm. - (Klasické príbehy). - ISBN 80-8046-245-3.

Robinson / Defoe ; z anglického originálu...preložil Vajda Endre, ilustroval C.E.Brock. - 1. vyd. : Csehszlovákiai Magyar Könyvkiadó, 1955. - 187 s. ; 20 cm.

Robinson Crusoe : Yorki tengerész élete és különos, meglepő kalandjai : regény / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Vajda Endre, úvod napísal Ungvári Tamás. - [1. vyd.]. - Budapest : Európa Könyvkiadó, 1960. - 282 s. ; 19 cm. - (A világirodalom klasszikusai).

Robinson Crusoe / Daniel Defoe ; z [anglického] originálu ... preložil Endre Vajda. - [1. vyd.]. - Budapest : INTERPOPULART Könyvkiadó, 1995. - 174 s. ; 20 cm. - (Diák- és házikönyvtár-

A Londoni pestis : regény / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Vámosi Pál. - [1. vyd.]. - Bratislava : Tatran, 1967. - 248 s. ; 20 cm. - (Európa Zsebkönyvek).

Bob kapitány. : Regény. - Bratislava : Madách KK., 1983. 236 ol. - ISBN 963 11 3405 9.

Bob kapitány. - Budapest-Ungvár : Intermix-Patent, 1992. 234 ol. - ISBN 963 04 2641 2.

Jack ezredes / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Szegő György. - [1. vyd.]. - Budapest : Európa Könyvkiadó, 1982. - 324 s. ; 21 cm. - ISBN 963-07-2500-2.

Jack ezredes / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Szegő György. - [1. vyd.]. - Budapest : Fátum-Ars Könyvkiadó, 1994. - 324 s. ; 21 cm. - ISBN 963-8367-09-1.

Körutazások Nagy-Britannia szigetén / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Gombos Imre. - [1. vyd.]. - Bratislava : Madách Könyvkiadó, 1989. - 399 s. ; 21 cm. - ISBN [963-07-4918-1].

Roxana, avagy a szerencsés kedves / Daniel Defoe ; z anglického originálu ... preložil Hernádi Miklós. - [1. vyd.]. - Bratislava : Madách Könyvkiadó, 1979. - 377 s. ; 21 cm.

Singleton kapitány / Daniel Defoe ; z anglického originálu .. preložil Nemes László. - 2. vyd. - Bratislava : Madách Könyvkiadó, 1980. - 321 s. ; 21 cm.

Populart füzetek : Angol felvilágosodás, Zv.43). - ISBN 963-613-059-0.

Robinson Crusoe / Daniel Defoe. - 1. vyd. - Leipzig und Weimar : Gustav Kiepenheuer Verlag, 1981. - 367 s. ; 20 cm. - ISBN 788-266-1.

Robinson Crusoe 1. 1. část / Daniel Defoe. - 1. vyd. - Leipzig und Weimar : Gustav Kiepenheuer Verlag, 1981. - 414 s. ; 21 cm. - (Bibliothek des 18.Jahrhunderts).

Robinson Crusoe / Daniel Defoe. - 1. vyd. - London : Penguin Books, 1994. - 298 s. ; 18 cm. - (Penguin Popular Classics). - ISBN 0-14-062015-X.

Život a dobrodružství Robinsona Crusoa. - Bratislava : Mladé letá, 1991. - ISBN 80-06-00378-5.

Moll Flandersová. - Bratislava : Tatran, 1973. 341 s.

Moll Flandersová : Zbrané dielo II / Daniel Defoe. - Bratislava : Tatran, 1977. 286 s.

Roxana : Zbrané dielo III / Daniel Defoe. - Bratislava : Tatran, 1978. 285 s.

Denník morového roku. - Bratislava : Tatran, 1970. 250 s.

Knihy o ňom:

Rytieri bez meča / Ľudo Zúbek ; ilustroval Osvald Klapper. - 1. vyd. - Bratislava : Mladé letá, 1979. - 291 s. ; 20 cm

Defoe világa.. - 1. kiad. - Budapest : Európa Könyvkiadó, 1977. - 255 o. s.

Použitá literatúra:

Encyklopédia spisovateľov sveta / zostavovateľ Ján Juríček a kolektív autorov. - [1. vyd.]. - Bratislava : Obzor, 1987. - 643 s. ; 24 cm.

Dějiny anglické literatury. (1) / Zdeněk Stříbrný. - Praha : Academia, 1987. - 414 s. ; 24 cm.

Internet: www.wikipedia.sk

Názov: Daniel DEFOE - prvý európsky románopisec -
bibliografický leták pri príležitosti 350. výročia narodenia
autora

Zostavil: Vojtech GOTTGEISEL - UKIS KAB NZ

Zodpovedná: Marta SZILÁGYIOVÁ - riaditeľka KAB NZ

Vydala: Knižnica A.Bernoláka v Nových Zámkoch

Termín: november 2011

Náklad: 20 ks

Tlač: KAB NZ